

Na Českou pojišťovnu odešlo 15. 4. 2020. Celý text není k dispozici.

.....

Česká národní banka navazuje na předešlou komunikaci s dohlíženým subjektem, jenž se týkala (i) zajištění souladu postupu dohlíženého subjektu s rozhodovací praxí soudů, zejména rozhodnutím velkého senátu Nejvyššího soudu ze dne 13. 2. 2019, sp. zn. 31 Cdo 1566/2017 (dále jen „rozhodnutí Nejvyššího soudu“) a dohledovým benchmarkem č. 3/2019 Odkazy v pojistné smlouvě a pojistných podmínkách na jiné dokumenty, (ii) identifikace rizik spočívajících v neseznámení zájemců o pojištění s tzv. oceňovacími tabulkami, sazebníky poplatků a dále odkupními koeficienty uplatňovanými při předčasném ukončení rezervotvorného životního pojištění a (iii) předložení informací o přijatých systémových opatřeních. Uvedené bylo předmětem dohledové výzvy ze dne...

.....

Odkupní koeficienty

Dohlížený subjekt identifikoval pojistné produkty, resp. pojistné smlouvy rezervotvorného životního pojištění, u kterých má nastaven odkupní koeficient¹ v případě předčasného ukončení pojištění, a s nimiž je spojeno riziko neseznámení pojistníka v okamžiku uzavření pojistné smlouvy s daným odkupním koeficientem.

Jak Česká národní banka sdělila ve své dohledové výzvě ze dne 17. 12. 2019, Česká národní banka považuje jednání dohlíženého subjektu spočívajícího v uplatňování odkupních koeficientů v případě, kdy prokazatelně nedošlo k seznámení pojistníka s odkupním koeficientem při sjednání pojistné smlouvy, **za jednání v rozporu s odbornou péčí** podle § 6 odst. 1 zákona o pojišťovnictví. Dohlížený subjekt se zároveň vystavuje zvýšenému reputačnímu riziku a riziku budoucích sporů se spotřebiteli a s tím souvisejícímu riziku finančních ztrát, což nemusí svědčit o plné funkčnosti řídicího a kontrolního systému, ve smyslu § 7 odst. 1 zákona o pojišťovnictví.

Česká národní banka proto vyzývá dohlížený subjekt, aby České národní bance předložil

1) **potvrzení, že upustil od uplatňování odkupních koeficientů** při výpočtu odkupného u pojistných smluv rezervotvorného životního pojištění **v případech, kdy není schopen zpětně prokázat, že pojistník byl seznámen s odkupním koeficientem při sjednání pojištění**, včetně sdělení, **odkdy tak učinil**; a

2) **vyjádření o přijatých opatřeních souvisejících s upuštěním** od uplatňování odkupních koeficientů.

1 Odkupním koeficientem se rozumí jak pevně stanovená, tak variabilní hodnota, o kterou je ponižována kapitálová hodnota pojištění pro účely výpočtu odkupného (viz dohledová výzva ze dne 17. 12. 2019).

Oceňovací tabulky

Rozhodnutí Nejvyššího soudu vychází skutkově z posouzení, zda se tzv. oceňovací tabulky, na které pojistné podmínky odkazovaly, staly součástí pojistné smlouvy pojištění úrazu a nemoci. Nejvyšší soud shledal nesprávnost závěrů, ke kterým dospěl jak odvolací soud, tak soud prvního stupně a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Jelikož Nejvyšší soud neučinil rozhodnutí ve věci samé a vrátil věc k dalšímu řízení, není tak zřejmé, jaký závěr učiní nižší soudní instance. Česká národní banka shledává, že soud prvního stupně, příp. odvolací soud může dospět k závěru o neplatnosti pojistné smlouvy, stejně tak může pojistnou smlouvu shledat za platnou s tím, že pojistitel bude povinen poskytnout pojistné plnění do výše limitu (pojistné částky) ujednané v pojistné smlouvě v užším slova smyslu.

Vzhledem k tomu, že aktuálně nelze předjímat, jakým směrem se rozhodnutí soudu bude ubírat, a přitom se bude jednat o rozhodnutí v konkrétním případě, z něhož bez dalšího nebude možné činit zobecňující závěr,² **Česká národní banka očekává, že dohlížený subjekt bude důkladně rozhodovací praxi soudů monitorovat, analyzovat a s ohledem na její další vývoj bude přijímat adekvátní opatření** ve vztahu k pojistným smlouvám, u kterých identifikoval riziko neseznámení pojistníků s oceňovacími tabulkami, a to za účelem eliminace právních a compliance rizik a rizik finančních ztrát.

Závěrem proto Česká národní banka pouze doplňuje, že je zcela na uvážení samotného dohlíženého subjektu, jakým způsobem seznámí zájemce o pojištění s příslušnou dokumentací a se zákonem stanovenými informacemi. Nicméně je povinností dohlíženého subjektu následně ustát důkazní břemeno v případném soudním či jiném řízení, včetně prokázání splnění povinnosti na dožádání České národní banky.

Současně Česká národní banka uvádí, že v plném rozsahu **respektuje princip autonomie vůle** v soukromoprávních vztazích. Nicméně, jak konstatuje Ústavní soud ve svých nálezech, princip autonomie vůle není absolutní hodnotou s ohledem na princip ochrany spotřebitele, ze kterého plyne požadavek transparentnosti smluvních ujednání, která jsou klientovi předkládána k podpisu. Ze smluvních ujednání musí být zřejmé, jaké bude finální finanční zatížení klienta. Ústavní soud též konstatuje, že cílem ochrany spotřebitele je primárně zajištění informování spotřebitele v předmluvní fázi, tedy poskytnutí mu možnosti řádně se seznámit s ujednáními – v jejich zřetelném označení a formulaci – a dále možnosti je po zralé úvaze akceptovat, nebo odmítnout. Podstatou a smyslem ochrany spotřebitele je především zajistit dostatek informací pro jeho rozhodování a chránit jej před zneužívajícími praktikami.³

Tento přístup, který se již promítá i do právní regulace distribuce pojištění, by měl brát dohlížený subjekt na zřetel jak při tvorbě pojistného produktu a jeho smluvní dokumentace, tak i při samotném jednání se zákazníkem. V této souvislosti Česká národní banka poukazuje na trend, kterým směřuje evropská regulace a který je nezbytné zohledňovat zejména při tvorbě pojistného produktu, a to konkrétně na cenotvorbu pojistných produktů (*fair pricing*).

² Na rozdíl o výkladu požadavku na seznamování s vedlejšími ujednáními, které dovedl v rozhodnutí Nejvyšší soud.

³ Česká národní banka již předestřela svůj pohled a přístup k seznamování pojistníků s nepřímými ujednáními (sekundární dokumentací) zejména ve své dohledové výzvě ze dne 17. 12. 2019.

Zákazníkovi by se měl dostat pojistný produkt, jehož hodnota odpovídá ceně, kterou zákazník za daný produkt zaplatil (*offer value for money*).

K předložení vyjádření ve věci odkupních koeficientů a případných dalších vyjádření, dokumentů a stanovisek relevantních ve věci Česká národní banka stanovuje lhůtu do 15. 6. 2020.

Podání je nezbytné označit spis. zn. **S-Sp-2019/00678/CNB/587** a zaslat na adresu Česká národní banka, sekce dohledu nad finančním trhem, odbor dohledu odborné péče, Na Příkopě 28, 115 03 Praha 1. Preferováno je doručení podkladů v elektronické podobě do datové schránky České národní banky ID: 8tgaiej. Tuto povinnost lze splnit i formou emailové zprávy, opatřené uznávaným elektronickým podpisem, zaslané na adresu podatelna@cnb.cz.

Kontaktní osobou pro případné dotazy k předmětu této výzvy je JUDr. Ing. Dita Komárková, LL.M., Ph.D., odbor dohledu odborné péče, sekce dohledu nad finančním trhem, tel. 224 412 731, Dita.Komarkova@cnb.cz.